

Jako žena, navíc „buržoazního původu“, měla Dina Štěrbová v době komunistického režimu pramalou šanci dostat se do státní velehorské expedice. S kamarádkou si tehdy vydupaly svoji vlastní výpravu - a jako první ženy na světě stanuly na osmitisícovce Čo Oju. Se stejnou vervou dnes jednaosmdesátiletá horolezecká legenda organizuje chod české nemocnice a řídí další humanitární projekty v odlehlém údolí západního Himálaje.

Dina Štěrbová, horolezkyně

Až na vrchol, navzdory všemu a všem

Jako žena, navíc „buržoazního původu“, měla Dina Štěrbová v době komunistického režimu pramalou šanci dostat se do státní velehorské expedice. S kamarádkou si tehdy vydaly vlastní výpravu – a jako první ženy na světě stanuly na osmítisícové Čo Oju. Se stejnou vervou dnes jednoosmdesátiletá horolezecká legenda organizuje chod české nemocnice a řídí další humanitární projekty v odlehlejších údolích západního Himálaje.

text Iva Vokurková / foto Adolf Horsínka

Je dlouho po půlnoci, obyvatelé panelákového domu v Olomouci spí, jen za jedním oknem se stále svítí. T-1-t-1-t-1, dráči neúnavně noc co noc šicí stroj značky Veritas. Dina Štěrbová, matematicka působící na tamní univerzitě, šije spacíky na chystanou expedici na Čo Oju, šestou nejvyšší horu světa, tyčící se přes osm tisíc metrů nad mořem.

Řek 1984, v Československu vládnou komunisté a kádrí, kteří řídí horolezecký svaz, posílají na zahraniční expedice jen lidi „politicky spolehlivé“ – a mužského pohlaví. Dina je však žena a, jak se tehdy říkalo, „buržoazního původu“, tudíž má smůlu. K nominaci jí nepomůže ani výškový rekord z roku 1977, kdy sólo zdolala nejvyšší horu afghánského Hindúkuše.

S obtížemi si alespoň vybojuje potřebná povolení pro soukromou cestu do Nepálu: devízový příslib, zajišťující, že si bude moci vyměnit omezený počet korun za měnu nekomunistického státu, a výjezdní doložku, bez které mimo socialistické země nelze cestovat. Veškeré náklady si nicméně čtyřiačtyřicetiletá horolezkyně musí hradit sama.

Vystoupat na „Tyrkysovou bohyni“, jak zni překlad Čo Oju z nepálštiny, se chystá s Čechoameričankou Verou Komárkovou, která výpravu organizuje ze Spojených států. Jelikož se Dina se svými 250 americkými dolary z devízového příslibu nemůže podílet na přímém financování výpravy, dostane za úkol zajistit jí prakticky: tisíc metrů lan, skoby do ledu, tři stany, lyofilizovanou, tedy sušenou stravu a pětové spacíky. I na to je ale potřeba sehnat nemalý finanční obnos. „Usoudila jsem, že kožich po babičce a některé zlaté šperky jsou zbytečný přepych, bez kterého se dá žít, a prodala jsem je.“ napíše později. Nakoupí materiál, sušákovičku, nýlonové nitě a jemné peří na spacíky. Dále má za úkol obstarat třicet kilo hovězího masa. „Budu ho muset odblatit, zbavit tuku, nakrájet, rozvařit v tlakovém hrnci a takto připravené odnést do Ústavu sír a očkovačích látek, kde mi dobré duše s pochopením pro sport slíbily, že v rámci výzkumného úkolu můj polotovar zlyofilizují, v obrovské výšce zbaví vody. Totéž s uvařenou čočkou a s tvarohem.“ vzpomíná Dina Štěrbová v knize *Čo Oju: Tyrkysova hora*.

NAKOUPIŤ, UVAŘIT, POSILOVAT
Příprava na cestu včetně zajišťování povolení a kondičního tréninku musí slíhat spolu se zaměstnáním a péčí o rodinu – doma má manžela Otakara, akademika, taktéž náruživého sportovce, a sedmnáctiletého syna Michala. „Představte si normální vdanou ženu, která má ráda své povolání a tráví v něm příslušnou dobu, po které žene domů, kde čekají hladový manžel a syn. Nakoupit, uvařit, vyprat, vyžehlít, umýt nádobí, uklidit, vyvenčit psa... Ženská, která se chystá na himálajskou expedici, musí kromě toho lézt, běhat večer po sídlišti a dít možnosti také v lese a na březkách, posilovat, několik hodin protlehnout s lidmi, které prosí, aby vytrídili vzájemně se podmiňující potvrzení, povolení, víza, letenky...“ vysvětluje Dina Štěrbová.
Na konci zimy odléta za svým dlouholetým snem. O Čo Oju poprvé slyšela v roce 1959. Čtyři členky historicky první ženské himálajské expedice tehdy smetla ve třetím výškovém táboře lavina. V té době byla Dina studentkou prvního ročníku bratislavské univerzity a víkendy a prázdniny trávila v Malých Karpatech a Vysokých Tatrách. Ostatně

právě tam už ve čtrnácti letech propadla kouzlu hor a skal.

„S kamarádkou jsme tajně odjely na víkend. Rodiče se o mě hrozně báli, zakazovali mi i závodní plavání, tak jsme řekly, že jedeme na školní výlet. V Tatrách jsme načerno, protože se tam smělo jen s horskými vůdci, vyžely na Gerlach a na Lomnické. Tam jsem poprvé viděla na skalní stěně dva horolezce na lanech, z dálky vypadal jako pavouček. A hned jsem věděla, že to chci dělat taky. Byla to láska na první pohled.“ vzpomíná horolezkyně. Hned po návratu začala (opět tajně) chodit do bratislavského lezeckého oddílu.

RODINA A HORY

Jedna z nejúspěšnějších českých výškových horolezek se narodila v dubnu 1940 v Bratislavě. Matka pocházela ze šlechtické rodiny, doma se mluvilo maďarsky a německy, otec byl právník, německého původu. V roce 1950 odmítl soudit soukromé zemědělce, „kulaky“, jak je tehdy režim nazýval. Dina nebyla z kádrových důvodů přijata na medicínu, vystudovala proto matematiku. Obor pak začala učit na Přírodovědecké fakultě v Olomouci. Zde se seznámila s budoucím manželem, cestovatelem a biologem Otakarem Štěrbovým.

Dina se skalních stěn a horských vrcholů nezdala, ani když se narodil syn Michal. „Trávili víkendy pod skalami s dětmi ostatních horolezců, dělali si obyčkný a něco lehkého si s nimi vyžely,“ popisuje synovo dětství Dina Štěrbová.
Čo Oju byla jejím devátým vysokohorským výstupem mimo Evropu, s mužem jezdila na vodácké výpravě na Sibiř i na americký kontinent. Nebál se syn o své rodiče? Dina Štěrbová neví, proč o tom nikdy nemluvil. „Pro případ, že by se něco stalo, jsme s manželem na žádné expedici neozlíli společně.“ říká. Když jejího syna Michala osloví autorka tohoto textu s dotazem, jak vzpomíná na své dětství a maminičino horolezečství, mluví o tom nechech.

„Je to složité situace. Dítě je pro matku největší hodnotou, ale horolezkyně touží i po horách. A tak volí kompromis. Někdy i s tragickým koncem.“ říká horolezkyně v narážce na úmrtí v horách, ale i nešťastné konce manželství a komplikované rodinné vztahy zapálených sportovců. „Zatímco muž (podstoupení rizika) čtlo, u žen bylo považováno za zavrženou hodnou



text Iva Vokurková / foto Adolf Horsinka

[**Celý článek ve formátu PDF »**](#)